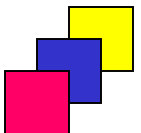

Język PL/SQL. Rozdział 2.

Kursory

**Deklarowanie kursora, otwieranie kursora,
pobieranie z kursora, zamykanie kursora,
zmiennne kursorowe, wyrażenie CURSOR,
kursory niejawne.**

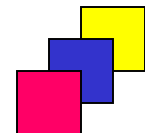

Kursor jawny

Każde zapytanie SQL umieszczone w programie PL/SQL może zwrócić zero, jedną bądź wiele krotek. Aby efektywnie przetworzyć krotki zwrócone przez zapytanie korzystamy z kursorów. Kursor jest obiektem związanym z zapytaniem. Programista musi:

- **Zadeklarować kursor.**
- **Otworzyć kursor (zidentyfikować zbiór wynikowy).**
- **Pobrać daną do kursora (odczytać kolejną krotkę z wyniku zapytania i wpisać ją do kursora).**
- **Zamknąć kursor (zwolnić obszar pamięci przydzielony kursorowi).**

Kursor to nazwa obszaru roboczego, w którym mieści się wynik zapytania (ang. *result set*). Wewnątrz kursora wyróżniamy bieżący wiersz (ang. *current row*).

Deklarowanie kursora (1)

- **Kursor bezparametrowy:**

```
DECLARE CURSOR nazwa_kursora IS zapytanie_SQL;
```

- **Nazwa kursora nie jest zmienną, lecz identyfikatorem. Do kursora nie można przypisać wartości.**
- **Przykład:**

```
DECLARE CURSOR c_zespoly IS  
    SELECT nazwa, adres  
    FROM zespoly  
    ORDER BY nazwa;  
BEGIN  
...
```

Deklarowanie kursora (2)

- **Kursor sparametryzowany**

```
DECLARE CURSOR nazwa_kursora(lista_parametrów_formalnych)  
    IS zapytanie_SQL;
```

- **Deklaracja parametru**

```
parametr typ_wartości [ { := | DEFAULT } wartość ]
```

- Parametry są widoczne tylko wewnątrz kursora, nie można związać z nimi żadnych ograniczeń.
- Nie podajemy długości dla typu wartości parametru.

```
DECLARE CURSOR c_pracownicy (p_zespól NUMBER DEFAULT 10)  
    IS SELECT * FROM pracownicy  
    WHERE id_zespól = p_zespól ORDER BY nazwisko;  
BEGIN  
...
```

Otwieranie kursora

Otwarcie kursora powoduje wykonanie związanego z nim zapytania i zidentyfikowanie zbioru wynikowego, zawierającego rekordy spełniające kryteria wyszukiwania.

```
OPEN nazwa_kursora [(lista_parametrów_aktualnych)];
```

```
DECLARE  
  CURSOR c_zespoly IS  
    SELECT nazwa, adres FROM zespoly ORDER BY nazwa;  
  CURSOR c_pracownicy (p_zespól NUMBER DEFAULT 10) IS  
    SELECT * FROM pracownicy  
    WHERE id_zespól = p_zespól ORDER BY nazwisko;  
BEGIN  
  OPEN c_zespoly;  
  ...  
  OPEN c_pracownicy(20);  
  ... -- Zamykamy kursor c_pracownicy  
  OPEN c_pracownicy; -- Parametr P_ZESPOL przyjmuje wartość domyślną równą 10  
  ...
```

Pobieranie rekordów z kursora (1)

```
FETCH nazwa_kursora  
INTO lista_zmiennych_prostych | zmienna_rekordowa;
```

Wykonanie polecenia FETCh powoduje odczytanie bieżącego wiersza kursora i przesunięcie znacznika kursora na kolejny wiersz. Na liście zmiennych musi się znajdować taka sama liczba zmiennych jak liczba atrybutów w kursorze. Odpowiednie zmienne i atrybuty muszą się zgadzać co do typu.

```
DECLARE  
  CURSOR c_zespoly IS  
    SELECT nazwa, adres FROM zespoly ORDER BY nazwa;  
  v_nazwa zespoly.nazwa%TYPE;  
  v_adres zespoly.adres%TYPE;  
BEGIN  
  OPEN c_zespoly;  
  FETCH c_zespoly INTO v_nazwa, v_adres; -- użycie zmiennych prostych  
  ...
```

Pobieranie rekordów z kursora (2)

```
DECLARE
CURSOR c_pracownicy (p_zespól NUMBER DEFAULT 10) IS
    SELECT * FROM pracownicy
    WHERE id_zespól = p_zespól ORDER BY nazwisko;
    r_pracownik pracownicy%ROWTYPE; -- definicja w oparciu o strukturę rekordu relacji
BEGIN
    OPEN c_pracownicy(40);
    FETCH c_pracownicy INTO r_pracownik; -- użycie zmiennej rekordowej
    ...
```

```
DECLARE
CURSOR c_zespoly IS
    SELECT nazwa, adres FROM zespoly ORDER BY nazwa;
    r_c_zespoly c_zespoly%ROWTYPE; -- definicja w oparciu o strukturę rekordu kursora
BEGIN
    OPEN c_zespoly;
    FETCH c_zespoly INTO r_c_zespoly; -- użycie zmiennej rekordowej
    ...
```

Zamykanie kursora

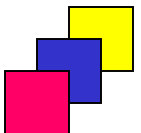
```
CLOSE nazwa_kursora;
```

Zamknięcie kursora powoduje, że kursor staje się nieaktywny a zbiór wynikowy związany z kursorem staje się niezdefiniowany. Zamknięty kursor można powtórnie otworzyć, np. z innymi parametrami. Każde odwołanie się do zamkniętego (lub jeszcze nie otwartego) kursora powoduje błąd **INVALID_CURSOR**.

```
DECLARE  
  CURSOR c_zespoly IS  
    SELECT nazwa, adres FROM zespoly ORDER BY nazwa;  
  v_nazwa zespoly.nazwa%TYPE;  
  v_adres zespoly.adres%TYPE;  
BEGIN  
  OPEN c_zespoly;  
  FETCH c_zespoly INTO v_nazwa, v_adres;  
  CLOSE c_zespoly;  
  ...
```


Atrybuty kursora (1)

- **%FOUND** – wartością atrybutu jest **TRUE** jeśli ostatnia operacja **FETCH** odczytała krotkę z kursora. W przeciwnym wypadku (tzn. kiedy odczyt się nie udał) atrybut przyjmuje wartość **FALSE**. Przed pierwszym odczytem atrybut ma wartość **NULL**
- **%NOTFOUND** – wartością atrybutu jest **FALSE** jeśli ostatnia operacja **FETCH** odczytała krotkę z kursora. W przeciwnym wypadku (tzn. kiedy odczyt się nie udał) atrybut przyjmuje wartość **TRUE**. Przed pierwszym odczytem atrybut ma wartość **NULL**
- **%ROWCOUNT** – wartością atrybutu jest liczba odczytanych z kursora krotek. Przed pierwszym odczytem atrybut ma wartość **0**
- **%ISOPEN** – wartością atrybutu jest **TRUE** jeśli kursor jest otwarty i **FALSE** jeśli kursor jest zamknięty.

Atrybuty kursora (2)

```
DECLARE
CURSOR c_zespoly IS
    SELECT nazwa, adres FROM zespoly ORDER BY nazwa;
v_nazwa zespoly.nazwa%TYPE;
v_adres zespoly.adres%TYPE;
BEGIN
    OPEN c_zespoly;
    LOOP
        FETCH c_zespoly INTO v_nazwa, v_adres;
        EXIT WHEN c_zespoly%NOTFOUND;
        DBMS_OUTPUT.PUT_LINE('Zespół nr ' || c_zespoly%ROWCOUNT);
        DBMS_OUTPUT.PUT_LINE(v_nazwa || ', adres: ' || v_adres);
    END LOOP;
    CLOSE c_zespoly;
END;
```

Pętla FOR z kursorem

```
DECLARE
  CURSOR c_pracownicy (p_zespol NUMBER DEFAULT 10) IS
    SELECT * FROM pracownicy
    WHERE id_zesp = p_zespol ORDER BY nazwisko;
BEGIN
  FOR r_prac IN c_pracownicy(20) LOOP
    DBMS_OUTPUT.PUT_LINE(r_prac.nazwisko ||
      ' zarabia ' || r_prac.placa_pod || ' i pracuje jako ' || r_prac.etat);
  END LOOP;
END;
```

- Zmienna sterująca pętlą jest deklarowana automatycznie jako zmienna typu *cursor%ROWTYPE*.
- Cursor jest otwierany automatycznie.
- W każdym przebiegu pętli jedna krotka jest pobierana z kursora i umieszczana w zmiennej sterującej pętlą.
- Po pobraniu ostatniej krotki cursor jest automatycznie zamykany.

Pętla FOR z podzapytaniem

```
BEGIN
  FOR r_prac IN (SELECT * FROM pracownicy WHERE id_zesp = 20
                ORDER BY nazwisko) LOOP
    DBMS_OUTPUT.PUT_LINE(r_prac.nazwisko ||
                          ' zarabia ' || r_prac.placa_pod || ' i pracuje jako ' || r_prac.etat);
  END LOOP;
END;
```

- Zmienna sterująca pętlą jest deklarowana automatycznie jako zmienna typu *podzapytanie*%ROWTYPE.
- Podzapytanie może być parametryzowane przez użycie zmiennych w tekście zapytanie.

```
DECLARE
  v_id_zesp zespoli.id_zesp%TYPE;
BEGIN
  v_id_zesp := 30;
  FOR r_prac IN (SELECT * FROM pracownicy WHERE id_zesp = v_id_zesp
                ORDER BY nazwisko) LOOP
    ...
```

Klauzula WHERE CURRENT OF (1)

- Ma zastosowanie do poleceń UPDATE i DELETE, kierowanych do zbioru rekordów kursora. Warunek jest spełniony tylko i wyłącznie dla bieżącego rekordu w kursorze.
- Zapytanie definiujące kursor musi zawierać klauzulę FOR UPDATE OF (założenie blokady na odczytywanych krotkach).

```
DECLARE
CURSOR c_pracownicy (p_zespól NUMBER DEFAULT 10) IS
    SELECT * FROM pracownicy
    WHERE id_zespól = p_zespól ORDER BY nazwisko FOR UPDATE;
BEGIN
FOR r_prac IN c_pracownicy(10) LOOP
    IF (r_prac.etat = 'DYREKTOR') THEN
        UPDATE pracownicy SET placa_pod = 1.1 * placa_pod
        WHERE CURRENT OF c_pracownicy;
    ELSE
        UPDATE pracownicy SET placa_pod = 0.9 * placa_pod
        WHERE CURRENT OF c_pracownicy;
    END IF;
END LOOP;
END;
```

Klauzula WHERE CURRENT OF (2)

- Jeśli zapytanie definiujące kursor używa połączenia, można w klauzuli FOR UPDATE wskazać relację, do której będą kierowane operacje DML.
- Relację wskazuje się przez podanie dowolnego atrybutu z relacji.

```
DECLARE
CURSOR c_prac_zesp IS
    SELECT nazwisko, placa_pod, nazwa
    FROM pracownicy JOIN zespoly USING(id_zesp)
    FOR UPDATE OF nazwisko;
BEGIN
FOR r_pz IN c_prac_zesp LOOP
    IF (r_pz.nazwa = 'ADMINISTRACJA') THEN
        DELETE pracownicy WHERE CURRENT OF c_prac_zesp;
    ELSE
        UPDATE pracownicy SET placa_pod = 2 * placa_pod
        WHERE CURRENT OF c_prac_zesp;
    END IF;
END LOOP;
END;
```

Zmienna kursorowa

- Jest referencją do obiektu reprezentującego kursor lub zapytanie, nie jest kursorem!
- Pozwala na użycie kursora udostępniającego różne zbiory rekordów.
- Rodzaje zmiennych kursorowych:
 - z określoną strukturą rekordu – zmienna kursorowa silnie typowana,
 - bez określonej struktury rekordu – zmienna kursorowa słabo typowana.
- Proces deklarowanie zmiennej kursorowej:
 1. zadeklarowanie typu REF CURSOR,

```
TYPE nazwa_typu IS REF CURSOR [RETURN definicja_rekordu];
```

2. zadeklarowanie właściwej zmiennej za pomocą typu z p. 1.

```
nazwa_zmiennej_kursorowej nazwa_typu;
```

Zmienna kursorowa silnie typowana

```
DECLARE
  TYPE tPracownik IS REF CURSOR RETURN pracownicy%ROWTYPE;
  v_zmienna_kur tPracownik;
  r_pracownik pracownicy%ROWTYPE;
BEGIN
  OPEN v_zmienna_kur FOR SELECT * FROM pracownicy
    WHERE etat = 'PROFESOR';
  LOOP
    FETCH v_zmienna_kur INTO r_pracownik;
    EXIT WHEN v_zmienna_kur %NOTFOUND;
    DBMS_OUTPUT.PUT_LINE (r_pracownik.nazwisko);
  END LOOP;
  CLOSE v_zmienna_kur;
  OPEN v_zmienna_kur FOR SELECT * FROM pracownicy
    WHERE etat = 'ADIUNKT';
  LOOP
    ...
  END LOOP;
  CLOSE v_zmienna_kur;
END;
```


Zmienna kursorowa słabo typowana

```
DECLARE
  TYPE tKursor IS REF CURSOR;
  v_zmienna_kur tKursor;
  r_pracownik pracownicy%ROWTYPE; r_zespol zespolo%ROWTYPE;
BEGIN
  OPEN v_zmienna_kur FOR SELECT * FROM pracownicy;
  LOOP
    FETCH v_zmienna_kur INTO r_pracownik;
    EXIT WHEN v_zmienna_kur %NOTFOUND;
    DBMS_OUTPUT.PUT_LINE (r_pracownik.nazwisko);
  END LOOP;
  CLOSE v_zmienna_kur;
  OPEN v_zmienna_kur FOR SELECT * FROM zespolo;
  LOOP
    FETCH v_zmienna_kur INTO r_zespol;
    EXIT WHEN v_zmienna_kur %NOTFOUND;
    DBMS_OUTPUT.PUT_LINE (r_zespol.nazwa);
  END LOOP;
  CLOSE v_zmienna_kur;
END;
```

Wyrażenie CURSOR

- Pozwala na zdefiniowanie kursora zagnieżdżonego w zapytaniu.
- Używane zarówno w poleceniach SQL jak i programach PL/SQL.
- Składnia:

```
SELECT ..., CURSOR(zapytanie) FROM ...
```

- Zasady stosowania:
 - tylko dla cursorów jawnych,
 - cursor obsługujący zagnieżdżone zapytanie jest otwierany i zamykany automatycznie,
 - dopuszczalne wielopoziomowe zagnieżdżanie wyrażenia.

Wyrażenie CURSOR w poleceniu SQL

```
SQL> SELECT nazwa,  
        CURSOR(SELECT nazwisko, placa_pod  
                FROM pracownicy p  
                WHERE id_zesp = z.id_zesp  
                ORDER BY nazwisko) AS pracownik  
FROM zespoly z ORDER BY nazwa;
```

```
NAZWA                PRACOWNIK  
-----  
ADMINISTRACJA       CURSOR STATEMENT : 2  
  
CURSOR STATEMENT : 2  
  
NAZWISKO            PLACA_POD  
-----  
MAREK                410,2  
WEGLARZ              1730  
  
ALGORYTMY           CURSOR STATEMENT : 2  
  
CURSOR STATEMENT : 2  
  
NAZWISKO            PLACA_POD  
-----  
BLAZEWICZ           1350  
  
BADANIA OPERACYJNE CURSOR STATEMENT : 2  
  
CURSOR STATEMENT : 2  
  
nie wybrano żadnych wierszy  
...
```

Wyrażenie CURSOR w PL/SQL

```
DECLARE
TYPE tKursor IS REF CURSOR;
CURSOR cWszystko IS
    SELECT nazwa, CURSOR(SELECT nazwisko FROM pracownicy p
        WHERE id_zesp = z.id_zesp ORDER BY nazwisko) AS pracownik
    FROM zespoly z ORDER BY nazwa;
v_pracownicy tKursor;
v_nazwa zespoly.nazwa%TYPE;
v_nazwisko pracownicy.nazwisko%TYPE;
BEGIN
OPEN cWszystko;
LOOP
    FETCH cWszystko INTO v_nazwa, v_pracownicy;
    EXIT WHEN cWszystko %NOTFOUND;
    DBMS_OUTPUT.PUT_LINE ('Zespół: '||v_nazwa);
    LOOP -- brak OPEN
        FETCH v_pracownicy INTO v_nazwisko;
        EXIT WHEN v_pracownicy%NOTFOUND;
        DBMS_OUTPUT.PUT_LINE(v_pracownicy%ROWCOUNT||' '||v_nazwisko);
    END LOOP; -- brak CLOSE
END LOOP;
CLOSE cWszystko;
END;
```

Kursor niejawny (1)

- Każde polecenie DML (INSERT, UPDATE, DELETE, SELECT FOR UPDATE) powoduje utworzenie kursora niejawnego (ang. *implicit cursor*).
- Atrybuty kursora niejawnego pozwalają na sprawdzenie statusu ostatnio wykonanego polecenia DML:
 - **SQL%ROWCOUNT**: liczba wierszy zmodyfikowanych przez polecenie
 - **SQL%FOUND**: **TRUE** jeśli ostatnie polecenie zmodyfikowało jakiegokolwiek wiersze
 - **SQL%NOTFOUND**: **TRUE** jeśli ostatnie polecenie nie zmodyfikowało żadnych wierszy
 - **SQL%ISOPEN**: zawsze **FALSE** (kursor niejawny jest zamykany natychmiast po zakończeniu polecenia)

Kursor niejawny (2)

```
BEGIN
  INSERT INTO zespoly
    SELECT seq_zesp.NEXTVAL, nazwa||' (NOWY)', adres
  FROM zespoly;
  if SQL%FOUND then
    DBMS_OUTPUT.PUT_LINE ('Liczba nowych rekordów: '|| SQL%ROWCOUNT);
  else
    DBMS_OUTPUT.PUT_LINE ('Nie wstawiono żadnego rekordu!');
  end if;

  DELETE pracownicy WHERE id_zesp in
    (SELECT id_zesp from zespoly
     WHERE nazwa = 'TESTOWY');
  DBMS_OUTPUT.PUT_LINE('Liczba usuniętych rekordów: '|| SQL%ROWCOUNT);
END;
```